

Анастасія ТРОФИМЕНКО
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов,
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський

**МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З
ВИКОРИСТАННЯМ НАВЧАЛЬНИХ СИТУАЦІЙ ЯК ІДЕАЛЬНА
СИСТЕМА ІНТЕГРАТИВНОГО КОМПЛЕКСУ
ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ**

Педагогічні умови визначаються як зовнішні обставини навчання, що впливають на здобувача вищої освіти, і тим самим зумовлюють його якісні зміни. Ураховуючи специфіку дослідження, інші автори виділяють різну кількість і зміст педагогічних умов, що забезпечують ефективність підготовки кадрів [1; 2].

До умов, які, на нашу думку, забезпечують розвиток професійної компетентності майбутнього фахівця, варто віднести створення розвивального середовища на засадах ситуативного спрямування навчального процесу, що реалізується, зокрема, шляхом застосування навчальних ситуацій у ході професійної підготовки. Зазначене передбачає також:

- 1) забезпечення ситуативного спрямування змісту професійно-орієнтованих дисциплін, що гарантує застосування навчальних ситуацій у процесі професійної підготовки майбутнього фахівця та використання цього засобу навчання в подальшій професійній діяльності;
- 2) системне використання педагогічної діагностики в навчальному процесі ВНЗ, що дозволяє отримувати інформацію про хід професійної підготовки, необхідність коригування її змісту щодо застосування

навчальних ситуацій, що, у свою чергу, забезпечить оволодіння професійними знаннями, уміннями, навичками, необхідними для роботи.

Створення розвивального середовища на засадах ситуативного спрямування навчального процесу у вищих навчальних закладах передбачає перехід до моделі професійної підготовки майбутнього фахівця, яка базується на широкому використанні різноманітних навчальних ситуацій (педагогічних, психологічних, мовленнєвих), які можуть виникнути в його майбутній діяльності. Практична реалізація ситуативного спрямування можлива за умови створення розвивального середовища у ВНЗ, що передбачає відповідне моделювання навчальної діяльності з урахуванням особливостей навчання.

Розвивальне середовище в сучасній літературі визначається як комплекс умов, сприятливий для соціалізації, як носій особливої системної якості, або як освітній простір, що забезпечує максимальне розкриття особистості, що надає оптимальні умови для її розвитку.

Розвивальне середовище, створене на засадах ситуативності, ми розглядаємо як складне утворення, що ґрунтується на відносинах взаємодії між усіма учасниками навчальної діяльності, передбачає широке використання навчальних ситуацій як у процесі підготовки у вищому навчальному закладі, так і за його межами, і спрямоване на формування практичних умінь, навичок і особистісних характеристик майбутнього фахівця. Варто зазначити, що створення такого середовища спрямовано на реалізацію мети, що синтезує в собі основні завдання навчання у ВНЗ на рівні вимог, які висуваються до професії.

Слід зазначити, що моделювання навчальних ситуацій як елемент розвивального середовища має включати компоненти, що загалом характеризують процес навчання, а саме: цільовий, змістовий, процесуальний, контрольний-оцінний.

Підготовка майбутнього фахівця передбачає поєднання двох взаємопов'язаних складників: діяльності викладача (викладання) та діяльності здобувача вищої освіти (учіння). В умовах навчання з використанням ситуативних методів під час підготовки майбутнього фахівця зміст діяльності викладача в межах цільового компонента повинен бути спрямованим на виконання таких завдань:

- створення у здобувачів вищої освіти позитивної мотиваційної настанови на оволодіння способами використання навчальних ситуацій під час роботи;

- створення сприятливих умов навчання для засвоєння теоретичних положень щодо моделювання навчальних ситуацій;

- організацію навчального процесу, спрямованого на усвідомлення здобувачем вищої освіти цінності отримання досвіду вирішення навчальних ситуацій під час проходження практики;

- сприяння підвищенню рівня сформованості професійних умінь засобами моделювання навчальних ситуацій.

До змісту діяльності здобувачів вищої освіти віднесемо:

- оволодіння основами знань із теорії навчальних ситуацій як передумови успішного їх використання;

- творчий підхід до використання ситуативних завдань, високу трудову активність, ініціативу, самостійність і сумлінність.

Відповідно до принципу єдності змістового та процесуального компонентів навчання під час проєктування першого з них ми не лише виділяємо зміст (теорія навчальних ситуацій, прийоми їх вирішення), але й спосіб передачі здобувачам вищої освіти і засвоєння ними змісту ситуативно-орієнтованого навчання через комплекс спеціально дібраних навчальних завдань (ситуації, вправи, тести тощо).

Упродовж усього періоду навчання здійснюється контроль і корекція перетворення навчальної діяльності у професійну. Контролюється рівень

засвоєння знань, ступінь сформованості професійної компетентності в цілому, у разі необхідності вносяться корективи. Контроль і корекція оцінювання здійснюється не лише викладачем, але й самими здобувачами вищої освіти на основі розробленої системи критеріїв. При цьому важливим етапом, на якому реалізуються завдання контрольної-оцінної компоненти, є практика, де студент має можливість коригувати власну діяльність. Моделювання навчальних ситуацій закріплює цінності, орієнтації майбутнього фахівця, додає їм певну спрямованість, дозволяє переконатись у своїх професійних можливостях щодо практичної роботи.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г.Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
2. Ільченко В. Р. Компетентнісна модель освітньої галузі як необхідна умова ефективної освіти. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 163–170.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики. Київ : «К.І.С.», 2004. 112 с.
4. Мартинова Р. Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.09. Київ, 2007. 51 с.
5. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.